RADVES

Informačný časopis Obce Radošovce Apríl 2013 **1/2013,** Roč. III.

Vážení čitatelia – rodáci

V jednej z náboženských mládežníckych piesní sa spieva :

„Čas mizne, letia hodiny, ktože ich zastaví ... „

Už starovekýSeneca hovorí : „Aký prospech máš, keď premárniš čas?“

Všetkým nám „beží“ čas.

Veľký génius pera Shakespeare sa vyslovil : „Čas beží rôzne, podľa toho s kým.“

Čas je vlastne úžasný dar. Vieme, koľko sme ho prežili, ale nemáme potuchy, koľko ho, ešte v časnom živote prežijeme. Napadlo ma nie je tomu až tak dávno, čo sme rozcítení spievali : „Tichá noc, svätá noc ...“

Ani sme sa nenazdali a presne „ na čas“ sa dostavila Veľká noc. A obidve v bielej snehovej nádielke ...

Pri speve Tichej noci nám rezonovali slová Anjelov o „ ... pokoji ľuďom dobrej vôle“

Zaiste nám neuniklo, že prvé slová hlavného hrdinu Tichej i Veľkej noci, že prvé slová po vzmŕtvychvstaní a stretnutí s apoštolmi boli práve slová pozdravu : „Pokoj Vám!“.

On predsa najlepšie vedel, čo im vtedy chýbalo a čo najviac potrebovali. A vonkoncom to nie je náhoda, že tie slová nielen vtedy, ale i teraz sú aktuálne. On im totiž hneď svoj pozdrav vysvetľuje : „nie ako svet Vám dáva /pokoj/, ja Vám dávam.“

Nebude pokoj vo svete medzi ľuďmi, dokiaľ nebude pokoj vnútri človeka, v jeho duši. Ten Ním ponúkaný pokoj sa nedá kúpiť, ani korupčne zadovážiť, ani paragrafmi ošetriť. Ten pokoj je treba prijať za tých podmienok, ktoré určil On, ktorý o sebe povedal, že bez neho nič nemôžeme urobiť.

Kdesi som čítal krátky, ale úsmevný príbeh. Pani učiteľka spomína, ako uprostred školského roka im do triedy prišiel nový žiak. Volal sa Daniel. Jeho príchod, vraví pani učiteľka, priniesol do triedy kúsok svetla. Jedného dňa po vyučovaní podišiel ku stolu pani učiteľky a povedal :“Pani učiteľka, mám pre Vás lístoček od mojej bývalej pani učiteľky.

Nie je napísaný na papieri, mám ho len v hlave.“

Uklonil sa a pokračoval : „Chcela Vám povedať, aké máte šťastie, že som vo vašej triede.“

Potiaľ príbeh. A my ho aplikujme na hrdinu Veľkej noci. Aké šťastie, že Ježiš Kristus je v našom Radošovskom kostole ! /Samozrejme aj v iných kat. kostoloch .../

Aké šťastie, že aj pre nás vstal zmŕtvych ! Aké šťastie, že nás každého pozná a osobitne nás má rád ! Aké šťastie, že nikoho neuprednostňuje, ale pre každého má otvorenú náruč, veď v jej strede je Jeho prebodnuté srdce. Prebodnuté pre nás ! Všetkých volá, ale nie všetci chcú počúvať, nie všetci sa k nemu obrátia tvárou, niektorí použijú chrbát. Áno, odpoveď a postoj je len a len na nás, na nikom inom. Na nás, či sa naladíme na Jeho vlnovú dĺžku, alebo prijímač prepneme a preladíme na svetské frekvencie.

Vo Sv. katolíckej Cirkvi prežívame Rok viery. Na našom rodnom Slovensku ešte prežívame a slávime Rok Sv. Cyrila a Metoda z príležitosti 1150 výročia ich príchodu ku naším predkom.

Jedno i druhé možno krásne spojiť. Spojivom nech je spoznávanie a poznanie našej viery a našich Solúnskych vierozvestov. Oni vo svojej rodnej krajine mohli kariérne postupovať, predpoklady na to mali, ale dali prednosť výzve Pána Ježiša a tak z „možného“ kariérneho postupu sa stáva obetavý výstup na Kalvársku horu.

Odnáša to Cyrilovo zdravie a prichádza predčasná smrť. Metod je väznený. Avšak to krásne na nich je, že obidvaja nielenže počúvali, ale počúvli Toho, ktorý ich oslovil a nasledovali Ho.

Všetci máme svoju úlohu vo svojom živote i v spoločnosti. Nechajme sa inšpirovať solúnskymi bratmi, aby sme v ich diele pokračovali, aby generácie po nás sa nehanbili za nás. Naopak, aby sa na nás odvolávali a boli na nás hrdí.

No – a ja som si všimol, že som sa nejako „dlho rozpísal“, ako keby som mal vyplniť celý časopis, že?

Drahí rodáci, prajem Vám i Vaším drahým, veľa Božieho požehnania, zdravia, radosti a rodinného šťastia a ubezpečujem Vás, že som na svoju rodnú farnosť hrdý všade, kde ako kňaz pôsobím.

Dp Pavel Flajžík
Dubová pri Modre

BLAHOŽELANIE

Oslava vzácneho jubilea 60 rokov života nášho dôstojného pána dekana Jozefa Karáča je pre mňa milou príležitosťou touto cestou mu zablahoželať. Pripomeniem najskôr v krátkosti beh jeho doterajšieho života.

Pán dekan Jozef Karáč sa narodil 30. marca 1953 v Perneku rodičom Márii a Štefanovi Karáčovým ako prvý a jediný syn. Otec mu zomiera veľmi skoro a tak ťarcha výchovy zostáva na pleciach matky. Detské nohavice derie v škole v Perneku a po skončení základnej školy navštevuje gymnázium v Petržalke. Po absolvovaní gymnázia pracoval jeden rok v Slovnafte v Bratislave, no božia prozreteľnosť ho smeruje na štúdium Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulty v Bratislave, kde je vysvätený za kňaza. Primičnú svätú omšu slúži vo svojom rodisku a odtiaľ odchádza do Šaštína, kde pôsobí ako kaplán. V lete 1985 už ako farár prichádza do Unína, kde pôsobí celých desať rokov. V júli 1995 je vymenovaný za farára do novovzniknutej farnosti Svätej Rodiny v Bratislave – Petržalke. Vo farnosti, ktorá nemá vlastný kostol, slúži sväté omše v kultúrnom dome. V júni 2001 sa začalo so stavbou kostola a 14. septembra 2003, práve v tejto farnosti na priestranstve pred vtedy ešte nedokončeným kostolom, slúži sv. omšu Ján Pavol II.

1. júla 2007 aj so svojou matkou, ktorá ho celý život sprevádza, prichádza k nám do Radošoviec. V týchto dňoch, keď sa dožíva medzi nami svojho životného jubilea, mu v mene farníkov z Radošoviec, v mene svojom i všetkých občanov želám veľa zdravia, lásky, Božieho požehnania a mnoho síl do ďalšieho kňazského pôsobenia.

Ing. Vladimír Kočárik, starosta obce

Mjestečko

Naša obec Radošovce nie je veľká, ale od dávna je akýmsi prirodzeným centrom okolitých obcí. V starých listinách sa spomína vždy len ako mestečko, na rozdiel od ostatných blízkych dedín. Dôkazom toho je aj to, že od nepamäti sa v Radošovciach stredu našej obce nehovorí námestie, ale „mjestečko“.

Buďme pyšní na jej bohaté kultúrne a historické tradície, spoznávajme ich, aby sa v nás posilnila úcta a láska k rodnej dedine. Hrdo sa hlásme k udalostiam, ktoré súvisia s miestom, kde sme sa narodili a kde žijeme.

Redakcia

Dejiny Radošoviec na prelome 19. a 20. storočia

/Seriál článkov na pokračovanie/

Po vojne s Prusmi a Talianmi opäť nastali štátoprávne zmeny. Maďari a rakúski Nemci sa dohodli na podelení moci a tak vznikla v roku 1867 dualistická monarchia Rakúsko – Uhorsko. V Uhorsku sa dostala k moci maďarská aristokracia, ktorá začala presadzovať bezohľadnú šovinistickú politiku. Slovenčina bola postupne vytlačená z verejného života. Slovenský politický život ochaboval, boli zatvorené tri slovenské gymnáziá a Matica slovenská. Slovákom zostalo len pár slovenských spolkov, novín a časopisov. V roku 1870 sa konalo v Trnave ustanovujúce valné zhromaždenie Spolku sv. Vojtecha, na ktorom sa zúčastnil aj radošovský farár Ján Mastík . Po jeho smrti a s príchodom mladého kaplána Michala Tomečka vstúpilo v roku 1882 do Spolku spolu so svojim kaplánom 11 občanov a neskôr ďalších 17, medzi nimi aj ženy. Hlavným cieľom Spolku bolo šírenie náboženskej a osvetovej literatúry medzi katolíckymi Slovákmi. Prostredníctvom kalendára a Katolíckych novín boli členovia povzbudzovaní k láske ku svojmu národu a tak sa v nich upevňovalo slovenské vedomie. Štát však venoval značnú podporu maďarizačným spolkom a hatil činnosť Spolku sv. Vojtecha. Od roku 1879 sa povinne vyučoval maďarský jazyk na všetkých ľudových školách a postupne aj ostatné predmety po maďarsky. Prirodzene, že učiteľ používal ako výpomocnú reč slovenčinu, pretože mnohé deti počuli maďarský jazyk po prvý raz v škole. Štatistické čísla z roku 1880 hovoria, že z 1055 obyvateľov Radošoviec si udali 905 občania materinskú reč slovenčinu, 88 občania nemčinu a dvaja maďarčinu. Podľa náboženstva tu žilo 957 katolíkov, 9 evanjelikov, jeden kalvín a 88 židov. Čítať a písať vedelo 531 obyvateľov , teda viac ako polovica. Rozširovala sa tu pravidelná dostavníková premávka a obnovená bola poštová stanica. Mestečko však hospodársky a demograficky stagnovalo, pretože v tej dobe sa najviac rozvíjali oblasti, kde bola železničná trať. Železnica na Záhorí sa budovala dosť oneskorene. V roku 1848 premávali parné vlaky z Viedne do Bratislavy, prípojka do Kútov a Skalice až v roku 1890. V roku 1898 sa začala stavať trať Kúty- Senica -Trnava a plánovalo sa aj spojenie Senica -Radošovce- Holíč. V roku 1904 získal peštiansky podnikateľ Ignác Palóš povolenie na výstavbu železnice z Nového Mesta nad Váhom cez Starú Turú na Myjavu, do Senice, Radošoviec a do Holíča. Avšak k realizácii stavby neprišlo. Tým sa prehlbovala hospodárska stagnácia, čo potvrdzuje aj pokles židovského obyvateľstva. Židia boli akýmsi lakmusovým papierom ekonomickej prosperity a hospodárskej perspektívy danej lokality. Poklesom odchádzajú tam, kde sú lepšie podmienky na obchod.

V poslednej štvrtine 19. storočia sužovali mestečko časté požiare. Príčinami ich vzniku bolo varenie na ohni, slamené strechy, rozmáhajúce sa fajčenie, zápalky v rukách detí. Vietor často dopomohol k tomu, že boli spálené celé rady domov. Takáto katastrofa postihla Radošovce 1. mája 1882 a zhorelo 40 domov. Menej ničivé požiare sa vyskytli aj v roku 1899 a 1902. Situácia sa postupne zlepšovala, v každej obci vznikli hasičské zbory. Muži od 18 do 40 rokov boli povinní stať sa ich členmi a cvičiť sa v hasení požiaru. Od začiatku 20. storočia gazdovia postupne nahrádzali tradičnú slamu na streche škridlicou.

Koncom 19. storočia sa u obyvateľstva postupne upevňuje občianske sebavedomie a záujem o verejné dianie. Prispievali k tomu i voľby a volili sa členovia obecného i župného zastupiteľstva. Volebným právom disponovala len majetnejšia a vzdelanejšia časť obyvateľstva. Voliť mohli len muži vo veku od 20 rokov, ktorí mali v dedine majetok o veľkosti asi 3 hektárov pôdy, remeselníci, kupci a drobní výrobcovia, ktorí zamestnávali aspoň jedného učňa alebo továriša, ďalej notári, učitelia, kňazi, doktori, pravotári, inžinieri akademickí umelci a profesori. Počet voličov v Radošovciach bol 80. Župný aparát a štátna mašinéria sa zväčša postarali o to, aby kandidát so slovenským alebo opozičným programom prepadol. V roku 1894 však politický ruch ožil. Súviselo to s prijatím tzv. cirkevno-politických zákonov, ktoré zaviedli povinný štátny sobáš a vedenie matrík štátnymi úradníkmi. Formuje sa opozícia pod záštitou katolíckej cirkvi za podpory konzervatívnej aristokracie. Začiatkom roku 1895 vznikla opozičná Ľudová strana a v skalickom volebnom okrese mala veľkú podporu. V súvislosti s voľbami v roku 1901 sa konali zhromaždenia vládnych liberálov, ale aj opozičných ľudákov. Proti ľudovému zhromaždenie v Radošovciach zakročili žandári. Napriek tomu zvíťazil kandidát ľudovej strany Ján Černoch, rodák zo Skalice, ktorý pôsobil ako farár v Radošovciach. (V roku 1913 sa stal ostrihomským arcibiskupom a hlavou katolíckej cirkvi v Uhorsku.) Na vzraste národného povedomia v Radošovciach mali iste zásluhu aj niektoré významné slovenské osobnosti. V roku 1892 sa tu usadil známy národovec a historik Franko Víťazoslav Sasinek aj so svojou staručkou matkou. (Anna Sasinková je pochovaná na radošovskom cintoríne – samostatne stojaci hrob na ľavej strane.) Istú dobu na fare pôsobil Ján Donoval, ktorý pod pseudonymom Tichomír Milkin publikoval nádherné slovenské verše. Slovenské mestečká sa však postupne hungarizovali, najmä miestna inteligencia. V roku 1898 sa začalo s hromadným pomaďarčovaním nemaďarsky znejúcich zemepisných názvov. Hoci Radošovce používali maďarskú mutáciu svojho mena – Radosóc, názvoslovná komisia vylepšila meno na ešte maďarskejší názov a to Felsorados. Ani pošta nebola ochotná doručiť zásielku, ak boli na adrese uvedené Radošovce. Slovenský duch v Radošovciach však týmto vôbec neutrpel. Školská rada si zvolila za správcu školy Jozefa Ozábala – protimaďarského agitátora. V roku 1908 okresný slúžny prísažný upozorňoval župné orgány na množstvo slovenských novín, ktoré si občania Radošoviec predplácajú. V tom istom roku si chceli Radošovčania založiť Katolícky kruh, no župa neodporučila ministerstvu vnútra schváliť stanovy. Napriek politickým tlakom si obec udržala vlastnú cirkevnú školu, v ktorej prebiehalo vyučovanie po slovensky. Začiatkom 20. storočia vznikol v obci Gazdovsko potravinový spolok s cieľom spojiť sily a prostriedky roľníkov pri predaji svojich produktov a tak získať finančné prostriedky, inak končiace v rukách priekupníkov a špekulantov. Je len samozrejmé, že tento malý finančný ústav požičiaval za kresťanský , nanajvýš 6% úrok. V roku 1910 tu už pôsobil aj Úverkový spolok.

Aj na prahu 20. storočia rozhodujúcim hospodárskym činiteľom v Radošovciach bol cisársko-kráľovský rodinný veľkostatok so sídlom v Holíči. Strediskom veľkostatku bol majer Kobylany v radošovskom chotári. Chovali tu 186 kusov rožného statku a 20 koní. Kým väčšina radošovských gazdov hospodárila tradičným spôsobom, tak ako ich predkovia, na veľkostatku pribúdali stroje: parný lokomobil na orbu alebo pohon dvoch mláťačiek, 6 sejacích mašín , 36 železných pluhov, 3 sečkovacie mašiny a 61 vozov. Majer zamestnával 49 čeľadníkov prevažne z miestneho obyvateľstva.

Demografická stagnácia sa prejavila aj pri poslednom uhorskom sčítaní ľudu v roku 1910. V Radošovciach stálo 157 obytných domov. Od čias Jozefa II. , teda v priebehu 120 rokov, sa ich počet zvýšil len nepatrne. V obci žilo 1 073 obyvateľov, 500 mužov a 573 žien. Značný rozdiel medzi mužskou a ženskou populáciou spôsobovalo vysťahovalectvo. Zo Záhoria masovejšie odchádzali chlapi do Ameriky až na sklonku deväťdesiatych rokov 19. storočia, na východnom Slovensku to bolo o dvadsať rokov skôr. V prvých rokoch 20. storočia vysťahovalectvo vrcholilo. Za prácou a nádejou na lepší život odchádzali za oceán aj obyvatelia Radošoviec, predovšetkým mladí chlapi. V roku 1910 žilo v zahraničí, poväčšine v Spojených štátoch, 72 občanov Radošoviec a 83 obyvateľov Viesky. Napriek neľahkému životu bola pôrodnosť veľmi vysoká, najmä v porovnaní so súčasným stavom. V Radošovciach napočítali 336 detí mladších ako 12 rokov.

Až do vypuknutia 1. svetovej vojny v roku 1914 sa život v obci menil len pomaly. Hlavným zdrojom obživy zostávalo pre väčšinu obyvateľstva poľnohospodárstvo a to bol jeden z hlavných dôvodov, že tradičný charakter obce zostával takmer nedotknutý a len veľmi pomaly sa menil patriarchálny spôsob života.

Spracovala Miroslava Kučerová
podľa Ivana Mrvu

Studnička sv. Huberta

Počas jarných prechádzok lesmi obklopujúcimi Radošovské vinohrady iste neuniklo vašej pozornosti, že v lokalite Dlhý jarok „vyrástla“ nová studnička. Práve na tomto mieste, kde vyvieral malý prírodný prameň, vybudovali členovia Poľovného združenia Radošovce studničku ošetrením a upravením prameňa a osadením skruží. Aby studnička dotvárala ráz krajiny, obložili ju kameňmi a pridali nad ňu tiež drevený prístrešok. Pretože patrónom poľovníkov je sv. Hubert , pristavali vedľa aj malú kaplnku a tá bude venovaná práve tomuto svätcovi, ktorý podľa legendy zver nielen lovil, ale ju aj v prírode ochraňoval.

Celá stavba a záverečná úprava okolia bude dokončená v týchto jarných mesiacoch. Autorom myšlienky a jej pôvodným realizátorom bol práve jeden z poľovníkov - Ján Sloboda. Jemu, ostatným poľovníkom i ďalším zúčastneným patrí naše poďakovanie, pretože venovali svoj voľný čas pre úžitok iných. Sme radi, že nám pribudlo jedno miesto, kde sa bude dať nerušene oddychovať a obdivovať krásu tunajšej prírody.

-mk-

Druhá noc s Andersenom

Noc s Andersenom je jednou z akcií, ktorou chcú české a slovenské knižnice a ďalšie do projektu zapojené inštitúcie v strednej Európe vzbudiť opätovný záujem o čítanie u detí.

Dňa 5. apríla 2013 sme v našej obecnej knižnici pokračovali po druhý krát v nadväzovaní na peknú tradíciu, ktorú založili dve knihovníčky z knižnice na Morave v neďalekom Uherskom Hradišti a to pred 13 rokmi, kedy si prvýkrát po celú noc s deťmi čítali vo svojej knižnici. Túto rozprávkovú noc nazvali Noc s Andersenom podľa geniálneho dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena, ktorý má práve v týchto dňoch 208. výročie narodenia. O rok neskôr sa o tomto podujatí rozniesli dobré správy aj do iných knižníc a spustila sa medzinárodná lavína Nocí s Andersenom v knižniciach v Čechách, na Slovensku, Poľsku, Rakúsku a iných štátoch, ale aj v školách, detských nemocniciach a detských domovoch.

Každý z nás sa už niekedy v živote stretol s Andersenovou rozprávkou a aknie, tak sa určite stretne a stane sa pre neho nezabudnuteľnou. Práve preto, aby sme deťom umožnili toto stretnutie, usporadúvame zážitkové podujatie Noc s Andersenom – noc s rozprávkami.

Spolu s 21 deťmi sme v tento deň najskôr videli ukážky výcviku psov pod vedením uja poľovníka Janka Pekara, ktorý potvrdil, že aj čítaním a vzdelávaním sa naučia s láskou a úctou pristupovať k prírode a všetkému živému.

Neskôr sme predviedli malé literárne pásmo o neľahkom živote H. Ch. Andersena, pozreli si strašidelnú rozprávku a zahrali sme si všetci spoločne hru slabík, tichú poštu, klobúkovú hru ... Okrem toho sme aj súťažili, rozprávali si svoje neuveriteľné a tajomné príbehy a samozrejme pred spaním čítali. Počas tejto čarovnej noci strávenej s knihami a medzi samými knihami sme sa všetci cítili dobre a spolu si užili pekné a nezabudnuteľné chvíle vďaka a na počesť najväčšieho rozprávkara všetkých čias.

Naše poďakovanie patrí Jánovi Pekarovi, ktorý už po druhýkrát prispel k zdarnému priebehu celého podujatia a venoval svoj čas deťom a ďakujeme i učiteľke ZŠ Radošovce PaedDr. Zuzane Koštialovej, ktorá pomohla pri organizovaní akcie.

A toto všetko robíme pre radosť a úžas na tvárach detí v súčasnosti a v budúcnosti predpoklad vyzretých ľudských osobností aj vďaka láske k čítaniu, knihám a vzdelaniu. Čítanie je stále moderné a má svoj význam.

Miroslava Kučerová

Klub dôchodcov Členovia výboru Jednoty dôchodcov Radošovce a Vieska prišli s myšlienkou pravidelného stretávania sa členov Jednoty, avšak chýbali im priestory. Po stretnutí starostu obce Ing. Vladimíra Kočárika a predsedníčky Jednoty Margity Balážovej padol návrh, že obec poskytne jednu miestnosť na zriadenie klubovne.
Prvé stretnutie v klube bolo v pondelok 8. apríla 2013 a ďalšie stretnutia budú každý druhý pondelok v mesiaci o 13.30 hod. v Kultúrnom dome v Radošovciach.

Hospodárenie obce za rok 2012 v €

Bežný rozpočet:	**rozpočet**	**skutočnosť**
Bežné príjmy	1 016 563,37	1 010 143,98
z toho školstvo	14 963,37	16 761,34
Bežné výdavky	983 052,91	969 416,44
z toho školstvo	604 222,91	596 880,99
Prebytok	**+ 33 510,46**	**+ 40 727,54**
Kapitálový rozpočet	**rozpočet**	**skutočnosť**
Kapitálové príjmy	340 000	2 328,40
Kapitálové výdavky	420 000	11 826,08
Schodkový kap. rozpočet	- 62 000	- 9 497,68
Finančný rozpočet	**rozpočet**	**skutočnosť**
Finančné príjmy	101 500	61 339,49
Finančné výdavky	50 000	20 827,46
Hospodárenie	+ 51 500	+ 40 512,03

Zostatok nevyčerpanej dotácie zo ŠR 426,22 €
V skutočnosti obec dosiahla v celkovom objeme **prebytok** vo výške 75 209 ,40 €
Overenie hospodárenia auditom zo dňa 22. 3. 2013

Uznesenie zastupiteľstva § 9

Obecné zastupiteľstvo uznesením č.178 /2012
schvaľuje rozpočet vrátane programov a podprogramov na rok 2013

Rozpočet na rok 2013 v €	
Bežné príjmy	980 000
Kapitálové príjmy	40 000
Finančné operácie príjmové	50 000
Príjmy spolu	1 070 000

Rozpočet na rok 2013 v €	
Bežné výdavky obec	371 900
Bežné výdavky školstvo	500 100
Kapitálové výdavky	148 000
Finančné operácie výdavkové	50 000
Výdavky spolu	1 070 000

Rozpočet vyrovnaný

História radošovskej školy

Historický vývoj školstva v Radošovciach bol ovplyvnený politickými a spoločenskými zmenami štátu a usudzujúc podľa zachovaných kroník školy zabezpečoval vždy výchovu a vzdelávanie , ktoré však v určitých obdobiach boli silne politicky smerované.

Rímsko- katolícka ľudová škola v Radošovciach bola zriadená v roku 1880 a mala dve triedy. Vo Vieske bola zriadená v roku 1896 a až do roku 1930 mala len jednu triedu. Do roku 1918 sa vyučovalo v maďarskom jazyku. Od roku 1919 až do roku 1958 bol riaditeľom školy v Radošovciach Kornel Grešša, ktorý sa významne pričinil o vybudovanie novej budovy s otvorením v roku 1940 (dnešná MŠ). Od r. 1953 sa stal riaditeľom Osemročnej strednej školy. Počas 2. svetovej vojny slúžili obe budovy školy ako ubytovne vojakov maďarských, nemeckých aj ruských. Počas bojov boli značne poškodené. Od roku 1945 z nariadenia Slovenskej národnej rady bolo slovenské školstvo zoštátnené, škola sa premenovala na Štátnu ľudovú školu Radošovce a Štátnu ľudovú školu Vieska. V roku 1946 bola do školy zavedená elektrická inštalácia. Významným rokom bol rok 1949 kedy bola podľa nového školského zákona zriadená najskôr Neúplná stredná škola a o rok neskôr Úplná stredná škola v Radošovciach, do ktorej boli povinní chodiť žiaci aj z okolitých obcí po ukončení 5. postupového ročníka. Jej prvým riaditeľom sa stal Jozef Čičmanský a neskôr už spomínaný Kornel Grešša. Sídlila v novej budove (teda súčasná MŠ). Rokom 1953 vzniká Osemročná stredná škola (333 žiakov) zlúčením Štátnej ľudovej školy a Úplnej Strednej školy. Národná škola vo Vieske bola pričlenená v roku 1955. Neskôr bola premenovaná na Základnú deväťročnú školu (1960), mala 478 žiakov v 17 triedach. V roku 1961 sa pričlenila Národná škola v Kováloci, vyučovalo sa na 5 miestach: dnešná MŠ, na MNV, u Patiša, vo Vieske a v Kováloci. Keďže priestorové podmienky na vyučovanie boli nevyhovujúce, v roku 1961 sa začala výstavba novej školy (súčasná ZŠ) a slávnostne bola otvorená 8.9.1962, mala 610 žiakov. Zmena názvu na Základná škola nastala rokom 1984. Neskôr bola k nej pričlenená aj škola z Lopašova (1978) a škola z Chropova (1985). Okrem už spomínaných boli riaditeľmi školy aj Štefan Kováč(1958-1979), Valentín Hurban (1979- 1991), Mgr. Michal Kalamenovič (1991-2004) a súčasným riaditeľom je od roku 2004 Mgr. Ľubomír Zelenka. Učiteľov sa počas existencie školy v obci vystriedalo okolo 200, preto by nebolo vhodné konkrétne mená uvádzať.

Škola v širšom zmysle ovplyvňuje celý ľudský život, preto je nutné zabezpečiť školstvu dôstojný status v spoločnosti, aký si právom zasluhuje.

Vypracovala. Mgr. Mária Kubinová
Zdroj: kroniky školy Radošovce a Vieska

Dedičstvo otcov

V súčasnej dobe je tlač a iné médiá plné afér spojených s kvalitou potravín, potraviny hovädzie obsahujúce konské mäso, technická soľ v potravinách a podobne. Vláda a parlament v súčasnej dobe rokujú o zákonoch, ktoré značne ovplyvnia budúcnosť Slovenska a Slovákov. Podľa mňa sú pre nás Slovákov podstatne dôležitejšie, ako konské mäso v potravinách, kde je deklarované mäso hovädzie, vládou prerokovávané zákony a to konkrétne Zákon o pozemkových spoločenstvách.

Naši predkovia, ktorým nebol ľahostajný život a osud Slovákov priniesli nemalé obete za to, aby Slováci mali svoju vlastnú zem, svoju vlasť, deti aby sa v školách učili materinským jazykom. Svoju lásku k národu, vlasti, k rodnej zemi vyjadrovali v svojich piesňach a básňach. Spomeniem aspoň jednu z nich: „Kraju môj, ty bájny kraju i spevu i sily, kde košieľôčky tkajú bohatierom víly, spevcov zlaté rusalky z podzemných vôd poja, oj kde máš v svete páru, Ty krásna vlasť moja.“ /Úvodné vyznanie Jána Bottu v básnickej zbierke Smrť Jánošíkova/

Uhorský snem, na ktorom Ľudovít Štúr, Hurban, Hodža, Janko Kráľ a Ján Rotarides predniesli Požiadavky slovenského národ, reagoval tak, že na všetkých vydal zatykač. Naši predkovia riskovali svoj život a slobodu zato, aby vybojovali pre svoj národ, ktorý milovali, to postavenie, ktoré vo svete máme. Je možné, že my ich potomkovia ani nie po dvesto rokoch, zabúdame na obete našich otcov a starých otcov a svoju zem a vlasť predávame? Vláda a parlament prijíma a schvaľuje zákony, ktoré umožňujú rozpredanie našej rodnej zeme podľa kľúča, kto dá viac, bez ohľadu nato, či je kupujúci Slovák alebo nie. Uvedomujeme si, že s predajom pôdy predávame i svoju vlasť? Majú naši vládni predstavitelia vôbec nejaké vlastenecké cítenie, alebo majú jedinú vidinu a to zlaté teľa, ktorému prepadli? Verím, že väčšina Slovákov je Bohabojných a milujú svojich blízkych bez ohľadu na to, či sú Maďari, Rusi, Nemci, alebo ľudia inej národnosti, tak ako im to prikazuje ich viera a Božie prikázanie – Miluj svojho blížneho ako seba samého. Ale nech nám nikto neberie dedičstvo našich otcov, rodnú zem a vlasť. Je na nás, majiteľoch zeme, rozhodnutie, či naša vlasť, rodný kraj je pre nás a našich potomkov cennejšia, ako niekoľko eur na účte. Verím, že sa rozhodneme správne a svetu dokážeme, že rodná zem, vlasť a rodný kraj je pre Slováka to najcennejšie po živote svojom a svojich blízkych. To najcennejšie sa predsa nepredáva. A keď, tak len Slovákovi.

Ľubomír Petrov

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov je celoštátne štatistické zisťovanie, ktoré sa v Slovenskej republike vykonáva pravidelne raz za desať rokov.

Sčítanie obyvateľstva je také staré ako vyspelé civilizácie. Z historických správ sa dozvedáme o sčítaní spred mnohých tisícročí v starovekom Babylone, Egypte, Číne, Palestíne, Grécku či Ríme. V Európe sa objavujú prvé sčítania obyvateľov približne v polovici 18. storočia. Na území dnešného Slovenska sa pokladá za začiatok organizovaného štatistického zisťovania rok 1715, kedy bol v Uhorsku vykonaný celokrajinský súpis . Prvé sčítanie obyvateľov v Uhorsku sa uskutočnilo za vlády Jozefa II.v rokoch 1778-1785. Historické správy o sčítaniach, listiny a záznamy tohto druhu nám pomáhajú lepšie pochopiť hospodársku a sociálnu situáciu predchádzajúcich generácií.

Sčítanie obyvateľov,domov a bytov v roku 2011 bola akcia mimoriadneho významu. Poskytla opäť po desiatich rokochnové údajeo počte obyvateľov, o ich demografickej, kultúrnej, vzdelanostnej , sociálnej a ekonomickej štruktúre.Pre štatistiku sú zaujímavé ajinformácie o úrovni bývania a štruktúre domového a bytového fondu.V roku 2011 sa sčítanie po prvý krát uskutočnilo naraz vo všetkých členských štátochEurópskej únie.Preto sú výsledky tohto sčítaniaaj medzinárodne porovnateľné.Sčítanie poskytujejedinečné údaje, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodovacie procesy na všetkých úrovniach spoločnostia pri prognózovaníjej vývoja.

Zapojiť sa do sčítania znamenátiež zanechať generáciám, ktoré prídu po nás, správu o tom, ako sme žili my, ich predkovia.

Niektoré zistené celoslovenské údaje:

K 21. máju 2011 mala Slovenská republika5 397 036 trvalo bývajúcich obyvateľov. Spred desiatich rokov je to nárast o 17 581 osôb. Zistený prírastok je najnižšíprírastok za desať rokov v histórii sčítania na Slovensku. Na Slovensku je2 752 vidieckych obcí a 138 mestských obcí. Na vidieku žije 45,6 % obyvateľov a v mestách 54,4%. Podľa pohlavia žije v SR51,3% žien. V porovnaní so sčítaním pred desiatimirokmi došlo k ďalšiemu poklesu obyvateľov v predproduktívnom veku, ale vzrástol podiel obyvateľov v produktívnom veku a zvyšuje sa aj podiel v poproduktívnomveku. Rastie podiel rozvedených, podiel slobodných zostáva približne rovnaký v porovnaní s rokom 2001. Zvyšuje sa vzdelanostná úroveň obyvateľstva, rastie počet vysokoškolsky vzdelaných. Najpočetnejšou cirkvou na Slovensku je Rímskokatolícka cirkev. Účasť na náboženskom živote, resp. vzťah k ríms. kat. cirkvideklarovalo62% obyv. Mierne sa zvýšil podielobyvateľov bez vyznania a to z 13% na 13,4%. Najpočetnejšíminárodnosťami sú slovenská, maďarská a rómska, mierne sa zvýšil počet hlásiacich sa k rómskej národnosti. Informatizácia spoločnosti pokračuje a prácu s internetom ovláda 53,8% obyvateľov SR.

Zistené údaje o obci Radošovce:

K rozhodujúcemu dňu v našej obcitrvalo žije 1 817 obyvateľov, z toho 892 mužov a 925 žien. Detí do veku 14 rokov je 300. Mladistvých 15 až 19 ročných je 119. Vo veku 20 až 39 rokovje 574 občanov. Vek 40 až 59 má 526 obyvateľov.60 až 74 rokov má 207 osôb.Nad 75 rokov máme 91 obyvateľov. Z týchto údajov zisťujeme,že v ekonomicky aktívnom veku, tedaod20 do 60 rokov je1 100 osôb. K slovenskej národnosti sa prihlásilo 1 744 osôb,k maďarskej2 osoby, k českej 14 , k rómskej 4, moravskej1, k bulharskej 1, ostatnej1,nezistenej 50.Ako materinský jazyk si slovenčinu uviedlo 1 738 osôb,maďarský 2,rómsky 1,český 9,ostatné 2, nezistený 65. Podľa náboženského vyznania k rímskokatolíckej cirkvi sa prihlásilo 1 587 našich občanov, pravoslávna cirkev 1 občan, evanjelická cirkev augsburskéhovyznania25,evanjelická cirkev metodistická 1,kresťanské zbory5,nezistené 198. Vzdelanie:základné324, učňovské a stredné odborné bez maturity 557, učňovské s maturitou 66,úplné stredné odborné s maturitou 301, úplné stredné všeobecné (gymnáziá) 72,vyššie odborné 20, vysokoškolskébakalárske 34, vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské 114,vysokoškolské doktorandské 2,bez vzdelania 300, nezistené 27. Počítačové znalosti:prácu s textom ovláda 947 osôb,znalosť práce s tabuľkami uviedlo 689, prácu s elektronickou poštou867, prácu s internetomovláda 1 042 osôb.

Miroslava Kučerová
podľa zdrojov Štatistického úradu SR

NaTABAK Vieska opäť majster

V 7. ročníku sa z víťazstva v oblastnej hokejbalovej lige, označovanej ako OHL Lopašov, ktorú organizujú nadšenci hokejbalového športu, tešili z celkového víťazstva naši hráči z NaTABAK Vieska.

Vieska dominovala aj v základnej časti ligy, ktorú s prehľadom vyhrala a zabezpečila si tak pohár pre víťaza po základnej časti.

Radošovská matrika – rok 2012

Narodili sa

Erich Janovič, Richard Bernát, Beatrice Komorná, Šimon Ladovič, Pavol Gajdoš, Ella Hanusová, Kristína Poláková, Ľubomír Valík, Sofia Pukančíková, Richard Žúrek, Denis Petri, Anabela Kacsiová, Filip Chomišák, Peter Mikuš, Oliver Rehuš, Michaela Komorníková, Oliver Čapkovič, Eliška Volková, Vanesa Ivánková, Mateo Bubák.

Zomreli

Ivan Balážik (1956), Ľubomír Bernát (1930), Jozef Bordáč (1948), Jozef Čepka (1952), Eduard Flajžík (1930), Františka Flajžíková (1934), Jozef Chrenka (1930), Emil Kudláč (1940), Pavol Mikula (1959), Anna Mikulová (1951), Miloslav Pobuda (1977), Štefánia Pobudová (1940), Angela Ščítna (1931), Anastázia Šebestová (1931), Emília Šimková (1927).

Životné jubileá oslávili

75 rokov

Štefánia Čechová, Mária Flajžíková, Sonja Huťťová, Margita Chrenková, Mária Kudláčová, Štefánia Kudláčová, Alžbeta Mikulová, Janka Stúpalová.

80 rokov

Irena Kudláčová, Salézia Kudláčová, Oľga Madáková, Emília Mikulová, Marian Rajčák, Viktória Vlková

85 rokov

Ľudmila Čermáková, Jozefa Volková.

90 rokov

Justína Poláková

Najstaršie občianky obce: Alžbeta Kudláčová (1919), Mária Karáčová (1919), Justína Poláková (1922).

Najstarší občan: Kazimír Honza (1923)

50. výročie sobáša

Anton Stehlík a Viktória rod. Pukančíková
Ján Hanečka a Mária rod. Nemečková
Jozef Duchoslav a Mária rod. Mikulová
Štefan Havel a Marta rod. Tokošová

Vydáva Obec Radošovce, IČO 309 907, vychádza štvrťročne, reg. na MK SR : EV 4522/12, tlač: Reco Senica.
Zodpovedná redaktorka Miroslava Kučerová, ISSN 1338-8657